

Три врховна песника има Европа: једног Енглеза,

једног Италијана, једног Немца. Али, Немцима је требао прелом 18-ог и 19-ог века, да би дали Гетеа. Енглези су дали Шекспира у 16-ом веку. А Италија је родила Дантеа у 13-ом веку. Није било просто и лако родити модерног генија у раним годинама Средњег века. Дантеа је родила цела Италија: читав низ оних борбених, полемичких, речитих, затрених духова који су у фратарским мантијама, или и теолошким под филозофским тогама водили бојеве умом, идејама, карактерима; пером и усменом дебатом; страдањем и умирањем за правду, право, истину. Да споменемо једног који ће можда многе изненадити: свети Францискус из Асиза није ни близу био само онај благи Францискус који хода бос по Умбрији и разговара с птицама, целог живота се борио процесао, пркосио, претио папама, цркви, францисканцима који више ни су били права Мала браћа, боса браћа, сива браћа. Низови таквих људи спремили су Дантеа и његово генијално дело највишу поезију, али дело скроз борбено полемичко, дело расправљања, доказивања, суђења, кажњавања. Један од њих, из тих низова био је човек родом из малог италијанског места Тоди, и носи име Јакопоне да Тоди. Рођен је тридесетак година пре Дантеа / 1230-1306 / показао особите дарове и моралну снагу већ у дечаштву, школовао се, постао учен правник у црвеној тоги. Па је онда дошла она катастрофа која неизбежно долази кад неко има да постане неки и нешто. Катастрофа споља, која односи мир и породични живот, и катастрофа изнутра која преобраћава дух човека. Јакопоне оставља свет, живи десетак година у пустинској самоћи, размишља, сабира се. Улази затим као фратар у дружину мистичког братства у дружину Мале браће, *fratres minores*, и стиче право да говори, пише, тврди, одриче, доказује, да се бори. Борио се у теорији као и свети Францискус да се врате на снагу оригинална правила францисканска, строга правила сиромаштва, послушности и жртвовања. *са више силе* у пракси се борио *и у пракси* јаче него Францискус: жестоко, силовито, сурово, дрско, против сваке дегенерације у редовима монашким, против зла у високом клиру, против неваљалства моћних и против слабости малодушних и млаких. Историјски гледан, Јакопоне да Тоди је један од *са јаче* *доклада* оне лозе средњевековних мистика у Италији и Шпанији, која је дала много оригиналних

умова, давовске борбе, ^у чувене религиозне писце и песнике. Јакопоне не само да је један од најдаровитијих религиозних песника, / било је о њему речи у овој књизи /, него је и један од најсмелијих сатиричних песника свога доба, шибалица, па кад је требало и "трострука канџија."

^у Јакопоне био природом и талентом сав драматичан.
Смирен да трпи, али осيون да се бори. Сад милостив сад нетрпељив, сад пун љубави сад пун гњева. Сад заноси свет песничном речју, сад упре прет у оно што га дражи и провокација и сатира пробијају из њега вулкански. Срце ватрено, језик необуздан, али ум прав. Велики темперамент чинио је од Јакопона право мистика: кад га обузме ватра, ватра борбе за хришћански идеал, ватра љубави за Христа, ватра бола пред ^{или беса} ~~опаштом~~ ^{или беса} ~~својим~~ — Јакопоне, као дрво у пламену, промењени супстанцу, постане нешто друго. Инспирације су му тада биле силне; визија ~~за визијом~~ ја стиже визију, а реч пева, звони, куне, шиба. Поезија његова ~~је~~ ^{се} ~~птиче~~ делимично из спиритуалне његове душе, а делимично из борбеног његова духа. Певао је химне, ~~и~~ похвале, такозване лауде, и то је његова нежна, умилна, топла, или драмски снажна поезија монаха. И певао је ироничне и сатиричне строфе кроз које је, као неки Господњи хроничар, гласно казивао шта се збива међу лудма и у лудма, претио неваљалима, rugао се слабићима, упирао прстом у долијале.

2 Године 1294-те, кардинали се више од године дана нису могли да сложе кога да изаберу за папу. ~~Папине~~ Назад да не би неком ^{кардиналу} било и сувише право, или неком и сувише криво, довели су из планине више силом него милом сиротог бенедиктинца и пустињака Петра Мороне и сасвим против његове воље га учинили папом под именом Целестина, Целестина V.ог. Том избору правог божјег човека и Христовог следбеника за поглавару цркве, нико се није могао више радovati него Јакопоне. Али, слутио је Јакопоне — па и наслутио — Петрову слабост и неборбеност. Нови папа, заиста, подпрвим притиском ~~непријатеља~~ противника ^{избор} ~~папе~~ одицирао је изашао из борбе отишао натраг у самоћу. Слутећи то, Јакопоне је новом папи испевао, песму опомене, можда и охрабрења да издржи. Песма је чувена:

Che farai, Pier da Morzone? ^{Kako} ~~Kako~~ li hesh Petre od Morona?

лирским заносом певао сиромаштву и убоштву, узима ^{за нас} писању и пита сад сама себе:

Che farai, fra Jacopone?

Ma li nesh fratre Jacopone?
Eto te sad na velikom jadu:
Pod zemljim ti dase parohiju
.....
Ves'lo буди, јер, гле, сада имаш
Што ~~мисао~~ ^{имао} беше тридесет година . . .

Настрадао се Јакопоне, лежао је у тамници све док Бонифације није умро. Неки ~~хр~~ хроничари тврде да је измучени Јакопоне тражио милост од свога краника, али уз ~~а~~ ^азуд. Други хроничари кажу да је ~~Мали~~ ^с брат, на ~~шаркастично~~ ^{шаркастично} питање Бонифација:
"Кад ћеш изаћи, фра Јакопоне?" — одговорио папи: Онда кад ти уђеш. Вероватно има ~~ју~~ ^{ју} ~~прв~~ ^{прв}о и једни и други хроничари. Издржавши мучеништво до краја, Јакопоне је ~~живео~~ ^{живео} још само две године. Смрт је стари борац дочекао јуначки, и светачки.

2 Тај ~~ков~~ ^{сво} ~~људи~~ ^{је} спремио Дантеа и најоригиналнији ~~ји~~ ^{је} спев света, Божанствену комедију. Јакопоне је убоги ~~биви~~ ^{биви} ~~блат~~ ^{блат}, али је борац против званичне цркве, и судија је папи. Јакопоне је песник оног Плача Богородице, / о којем је било речи у овој књизи /, који је савршена драма и лирика заједно, и ~~он~~ ^{исти тај} ~~је~~ ^{је} песник сатиричних и провокаторских епиграма за које се иде на доживотно и дуго мучеништво. Тај ~~ков~~ ^{посебан} пространих и потпуних ~~људи~~ ^{људи} спремио је и ~~родио~~ ^{родио} и италијански Препород, који ~~не~~ ^{не} препородити целу Европу.